

Rapport

ANALYSE AF SAMMENHÆNGEN MELLEM BOLIGFORMER OG
SAMFUNDSØKONOMISKE UDGIFTER TIL ÆLDRE
REALDANIA, MAJ 2016

RAMBØLL

Realdania

INDHOLD

1 INDLEDNING

SIDE 3

2 METODE

SIDE 5

3 BAGGRUNDSVIDEN

SIDE 11

4 HVORDAN HÆNGER BOLIGTYPE OG UDGIFTER TIL ÆLDRE SAMMEN?

SIDE 17

5 UDGIFTER RELATERET TIL BOLIG

SIDE 20

6 UDGIFTER RELATERET TIL PLEJE

SIDE 23

7 KONKLUSIONER

SIDE 39

1 – INDLEDNING

INDLEDNING

BAGGRUND OG FORMÅL

Danmark står overfor et stigende antal ældre og et øget behov for ældreegnede boliger. Ældrekommissionen vurderer, at der vil blive behov for ca. 42.000 nye boliger til ældre frem mod 2030 for at imødekomme behovet.

Der er risiko for, at de svageste ældre rammes økonomisk og socialt, hvis ikke der sættes fokus på de udfordringer, som følger med den forventede udvikling.

Realdanias strategiske initiativ *Rum og Fællesskaber for ældre* adresserer disse udfordringer. I første omgang gøres dette ved at igangsætte analyser, som dels forbedrer vidensgrundlaget for ældreboliger samt dels udforsker potentialer og lønsomhed i anderledes boligformer til ældre, særligt seniorbofællesskaber.

Seniorbofællesskaber vurderes af f.eks. Ældre Sagen, Danske Seniorer, Ældre Forum og OK Fonden at være en boligtype med potentiale. Interessen herfor er stigende fra såvel myndigheder som befolkningen. Der er en opfattelse af, at ældre i bofællesskaber oplever en mindre grad af ensomhed, og at de kommunale serviceudgifter i gennemsnit er lavere for ældre i bofællesskaber.

Seniorbofællesskaber har vundet frem over det seneste årti, men er fortsat et mindre udbredt boligalternativ til ældre. Initiativet til etablering af seniorbofællesskaber tages ofte af private bygherrer og borgergrupper. Dog har flere af landets kommuner også udforsket mulighederne og potentialerne ved seniorbofællesskaber.

Denne undersøgelse har til formål at øge vidensgrundlaget om seniorbofællesskaber. Herunder om denne boligtype kan være med til at reducere de fremtidige offentlige ældreudgifter under hensyntagen til et stigende antal ældre.

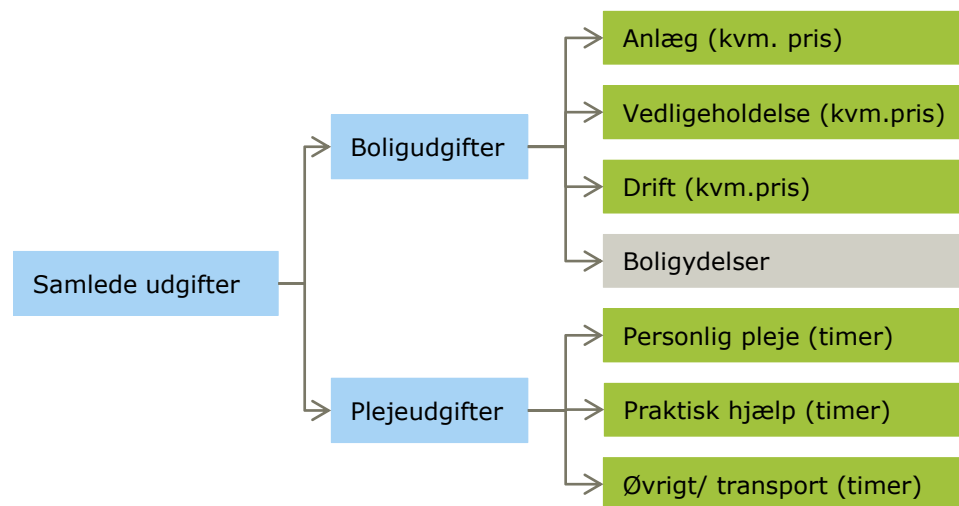
Undersøgelsen er en del af en større undersøgelse. Der er fx sideløbende gennemført en analyse af SFI, der har haft fokus på sammenhængen mellem livskvalitet og boligtype. Afgrænsningen mellem analyserne er flydende, fordi øget livskvalitet formodes at have en indirekte sammenhæng med udgiftsniveauet. Derfor bør de forskellige delanalyser tænkes sammen og vil i nogen grad være overlappende.

2 – METODE

METODE

OVERORDNET TILGANG

I undersøgelsen ses der på sammenhænge mellem ældreudgifter og boligtype. Udgifterne til hhv. pleje og bolig skitseres i figuren nedenfor. Der skelnes mellem samfundsøkonomiske omkostninger (grønne bokse) og offentlige udgifter (grå bokse).

Undersøgelsen skal vurdere, om seniorbofællesskaber kan reducere de løbende ældreudgifter og samtidig være et billigere alternativ, rent drifts- og etableringsmæssigt til andre boligtyper for ældre.

Undersøgelsen sammenligner seniorbofællesskaber med andre boligtyper. De andre boligtyper er **særlige boliger for ældre** og **private hjem**, som ikke har særlig indretning til ældre. Der ses også på bolig-/ ejerform, og særligt på erfaringerne med at opføre seniorbofællesskaber som forskellige bolig-/ejerformer.

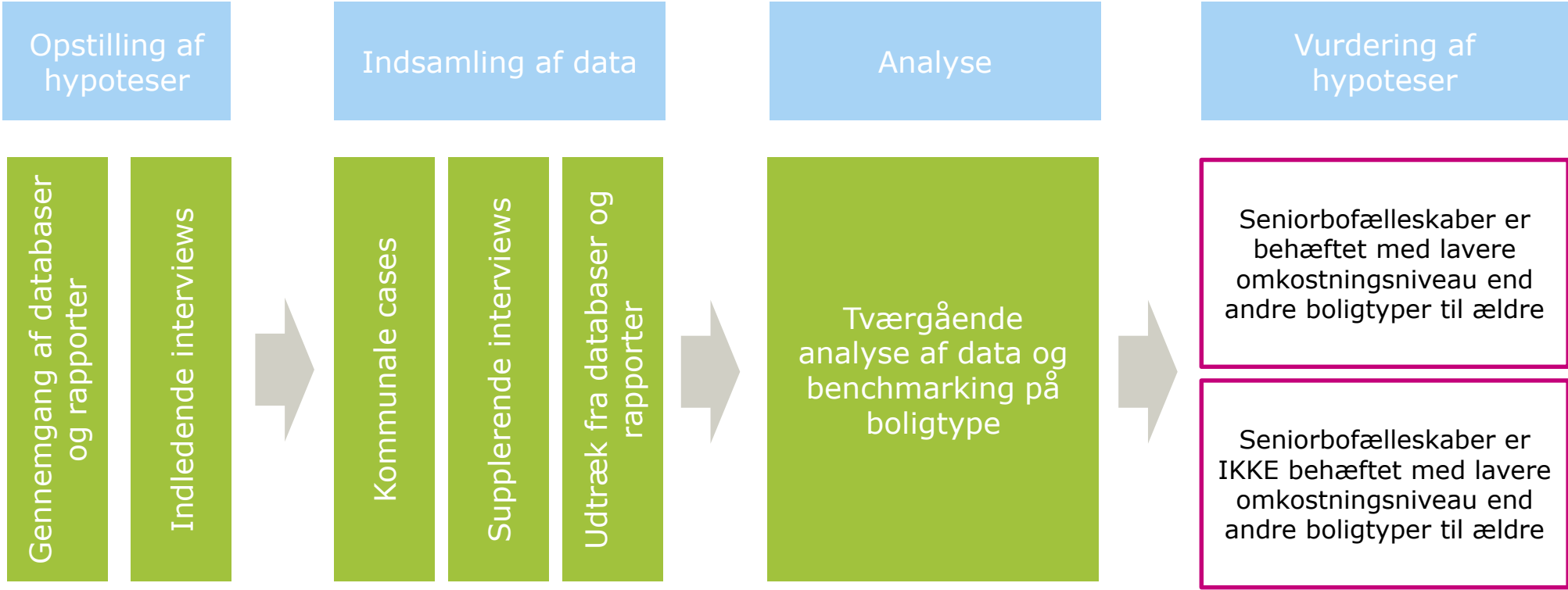
Undersøgelsen omfatter ikke plejecentre og plejeboliger af den årsag, at denne boligtype er forbeholdt ældre med et meget omfattende plejebestand, hvortil der sjældent findes et alternativ. Seniorbofællesskaber, særlige boliger til ældre samt eget hjem vurderes i højere grad at være relevante alternativer til hinanden.

Indledningsvist i undersøgelsen har Rambøll opstillet en række hypoteser om, potentielle sammenhænge mellem boligtype og udgiftsniveau. Hypoteserne er blevet opstillet gennem dialog med interessenter og eksperter inden for ældreområdet og ældreboligområdet med henblik på efterfølgende af- eller bekræftelse.

Vurderingen af hypoteserne er sket gennem indsamling og bearbejdning af oplysninger fra forskellige kilder. Processen illustreres på næste side og datagrundlaget præsenteres efterfølgende.

METODE

PROCESOVERBLIK

METODE

DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen kan ses som en forundersøgelse, da den baserer sig på eksisterende data og indsamling af en begrænset mængde nye data:

- Interviews med interessenter
- Fem kommunale cases
- Gennemgang af eksisterende undersøgelser og opgørelser

Punkt et og tre er brugt til at opstille hypoteser, mens alle tre datakilder er benyttet til at teste hypoteserne i det videre forløb.

Interviews: Der er gennemført personlige og telefoniske interviews med interessenter med viden om ældreområdet generelt og seniorbofællesskaber mere specifikt. Disse omfatter:

- OK Fonden
 - Danske Seniorer
 - Ældre Sagen
 - Kommunale centre for sundhed og omsorg
 - Rambølls fagspecialister
-

Kommunale cases: Der er indgået dialog med fem kommuner for at undersøge det offentlige udgiftsniveau på tværs af boligtyper.

Kommunerne er:

- Aarhus Kommune
- Ballerup Kommune
- Furesø Kommune
- Horsens Kommune
- Sorø Kommune

Kommunerne har udleveret data i en på forhånd opstillet skabelon. Data har omfattet plejeudgifter målt i antal timer i en uge for et tilfældigt udsnit af kommunens ældre borgere i hver boligtype samt baggrundsplysninger om borgerne. Ikke alle kommuner har leveret alt efterspurgt data. Alle fem kommuner har leveret data om særlige boliger for ældre og seniorbofællesskaber, og tre kommuner har leveret data om private hjem.

Kommunerne har hertil bidraget med forskellige informationer vedrørende plejesystemet og erfaringer med seniorbofællesskaber.

METODE

DATAGRUNDLAG

Eksisterende undersøgelser: Vidensgrundlaget om seniorbofællesskaber er fortsat begrænset. Der findes dog en række oplysninger om ældreområdet mere generelt, som sammen med rapporter mv. om seniorbofællesskaber er anvendt i denne undersøgelse. De anvendte kilder omfatter:

- Ældre Sagens Bofællesbasen – hvori en del af landets seniorbofællesskaber og aldersblandende bofællesskaber er listet
- Det Store Eksperiment - Opgørelser og undersøgelser om bofællesskaber i Danmark - udarbejdet af mag.scient. Max Pedersen i 2013
- En undersøgelse udført af Max Pedersen for Ballerup Kommune om seniorbofællesskaber i kommunen på baggrund af Det Store Eksperiment
- SFIs Ældre database – en database vedrørende ældres livsstil og hverdagsliv med offentligt tilgængeligt data fra 1997, 2002 og 2007 samt ikke offentligt tilgængeligt data fra 2012*.

Note:* Det bemærkes, at Rambøll ikke har haft adgang til den seneste version af Ældre database fra 2012, men blot udvalgte tabeller.

- Bofællesskaber – Fra drøm til virkelighed – en publikation af Ældre Sagen fra 2004 (senest revideret i 2011)
- Kortlægning og analyse af befordringsordninger – en analyse af Deloitte for Finansministeriet fra 2012
- Fremtidens Ældre – Scenarier for udgifterne til sundhed og pleje – en analyse af DSI fra 2006
- Ældres forbrug af sundheds- og hjemmeplejeydelser – betydende socioøkonomiske faktorer - analyse af KORA fra 2015
- 65+ Et portræt af de ældres liv, arbejdsliv og sociale situation, analyse af Danmarks Statistik fra 2012
- Data fra Danmarks Statistik (www.statistikbanken.dk)
- Information om boliger til ældre og ældrepleje på borger.dk og lignende informationsider

METODE

DEFINITIONER OG AFGRÆNSNINGER

De forskellige definitioner for boligtyper, som anvendes i analysen beskrives i dette afsnit. Ingen af definitionerne er geografisk betinget.

Hvad forstås ved et seniorbofællesskab?

Der findes ingen entydig definition på, hvad et seniorbofællesskab er, men der er bred enighed om, at der skal være fælles retningslinjer for livet i bofællesskabet. Medlemmerne af fællesskabet skal have en vis medbestemmelse om retningslinjerne.

Typisk etableres bofællesskaberne gennem en proces, hvor beboerne sammen definerer, hvad fællesskabet skal betyde og indebære i netop deres bofællesskab. Denne proces udmønter sig typisk i fællesaktiviteter i forbindelse med drift og vedligehold af boligerne samt sociale aktiviteter. Ofte har beboerne i bofællesskabet medbestemmelse omkring nye beboere.

Rent bygningsmæssigt minder seniorbofællesskaberne om ældrecentre eller kollegieboliger. Hver beboer har sin egen, fuldt funktionelle lejlighed, og der er fællesarealer såvel ude som inde*.

Note:* I SFIs ældredatabase defineres bofællesskaber ved ældre der bor med nogle på deres egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og hvor der er lokale til fælles aktiviteter.

Hvad forstås ved en særlig bolig til ældre?*

Til denne definition er der taget udgangspunkt i boliger, som er indrettet med henblik på, at en person med nedsat fysisk funktionsevne skal bo der. Der er i bred forstand tale om de boliger, som kommunerne har visitationsret over. Disse boliger vil ofte være indrettet med fællesarealer.

Der ses ikke på plejehjemsboliger og plejeboliger med døgnbemanding, da disse er forbeholdt ældre og personer med et særligt stort plejebehov.

Hvad forstås ved privat hjem?

Denne boligtype er defineret ved, at den som udgangspunkt ikke har særlig indretning til ældre eller personer med nedsat fysisk funktionsevne. Der kan dog være installeret udstyr til ældrepleje i et privat hjem. Et privat hjem kan være en ejerbolig eller en lejebolig ligesom det kan være et hus eller en lejlighed.

Note:** I analyser der anvender data fra SFIs ældredatabase, bør det bemærkes, at definitionen, jf. SFIs ældredatabase, af en særlig bolig for ældre afviger fra denne definition.

3 – BAGGRUNDSVIDEN

BAGGRUNDSVIDEN

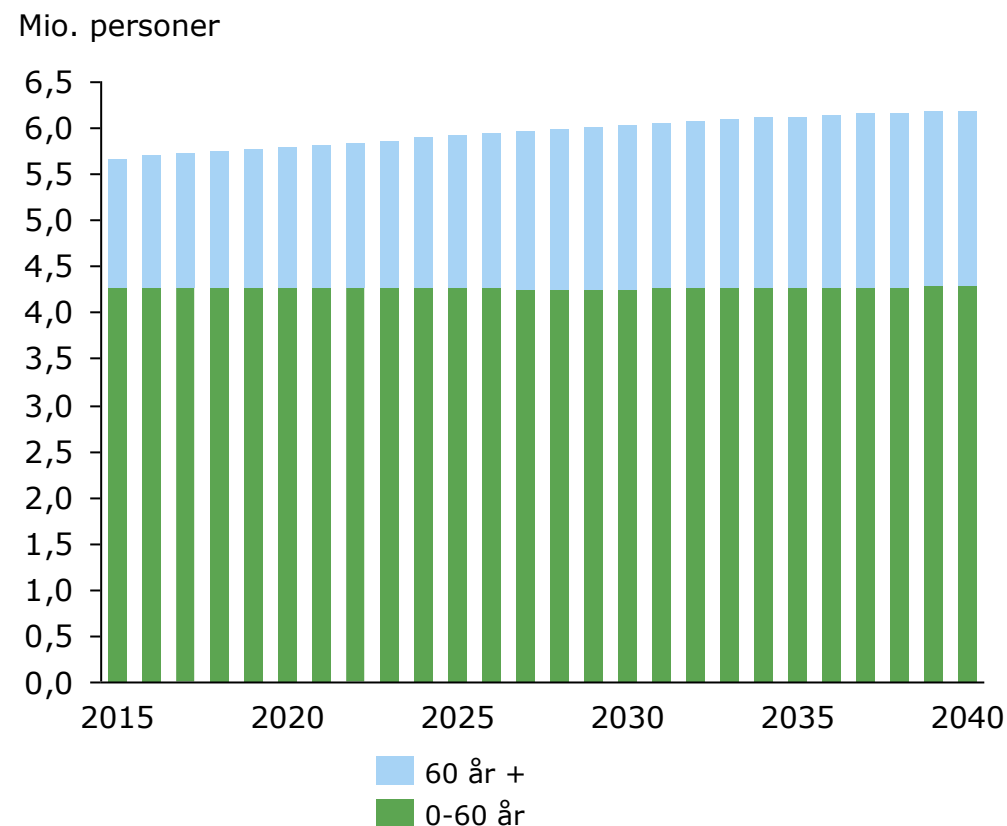
ANDELEN AF ÆLDRE I BEFOLKNINGEN STIGER

Den ældre del af befolkningen, som her er defineret ved at være 60 år og opefter, forventes at forøges over de næste 25 år hen imod 2040. I samme periode forventes den resterende del af befolkningen, dvs. befolkningen under 60 år at udvikle sig langt mindre og nærmest stagnere.

Antal ældre forventes at stige med knap 36 pct., fra omkring 1,39 mio. personer i 2015 til omkring 1,89 mio. personer i 2040. Resten af befolkningen forventes at være nogenlunde konstant fra omkring 4,27 mio. personer i 2015 til omkring 4,29 mio. personer i 2040.

Det er særligt i kommuner med større byer, hvor udviklingen af ældre forventes at være størst, f.eks. i Københavns Kommune og de omkringliggende kommuner samt i Aarhus Kommune. Dog forventes antallet af ældre at stige mere end resten af befolkningen i alle dele af landet.

Der anvendes mange forskellige aldersmæssige definitioner for den ældre befolkning. Afgrænses ved 50 år i stedet for 60 år ses samme beskrevne udvikling dog i et mindre omfang.

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 1: Befolkningsfremskrivning, 50 år +

BAGGRUNDSVIDEN

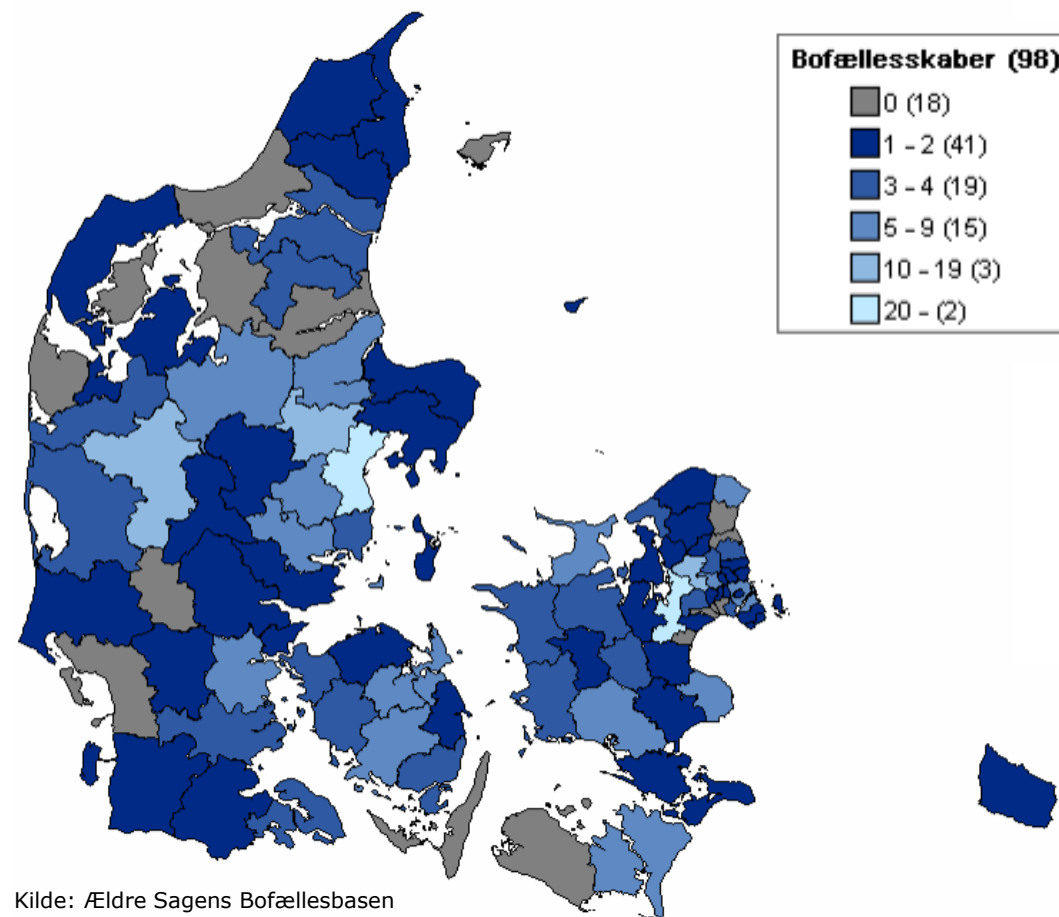
BOFÆLLESSKABERNE ER CENTRERET I BYERNE

Ældre Sagens Bofællesbasen er anvendt til kortlægningen af antal bofællesskaber. Databasen blev etableret i 2008 ved, at Ældre Sagen kontaktede forskellige boligselskaber, foreninger mv. Databasen er blevet opdateret siden, men vurderes dog ikke at være dækkende.

Der er 306 bofællesskaber i Bofællesbasen. Heraf er 224 seniorbofællesskaber, dvs. bofællesskaber kun for ældre, og 82 er aldersblandede bofællesskaber. 73 pct. af de identificerede bofællesskaber er således udelukkende for ældre.

Fordelingen af antal bofællesskaber i Ældre Sagens Bofællesbasen ses af kortet til højre. Desto lysere farve en kommune har, desto flere bofællesskaber er identificeret i kommunen. Det ses af kortet, at bofællesskaberne er centreret i kommuner med større byer. Det maksimale antal bofællesskaber i en kommune er 37. Kommunen med flest bofællesskaber er Aarhus Kommune.

Størstedelen af bofællesskaberne er almene lejeboliger (51 pct.). Herefter kommer andelsboliger (38 pct.), ejerboliger (7 pct.), boliger med blandet ejerform (4 pct.) og private lejeboliger (1 pct.). Blandt seniorbofællesskaberne alene er ca. 55 pct. almene lejeboliger.

Kort 1: Antal bofællesskaber

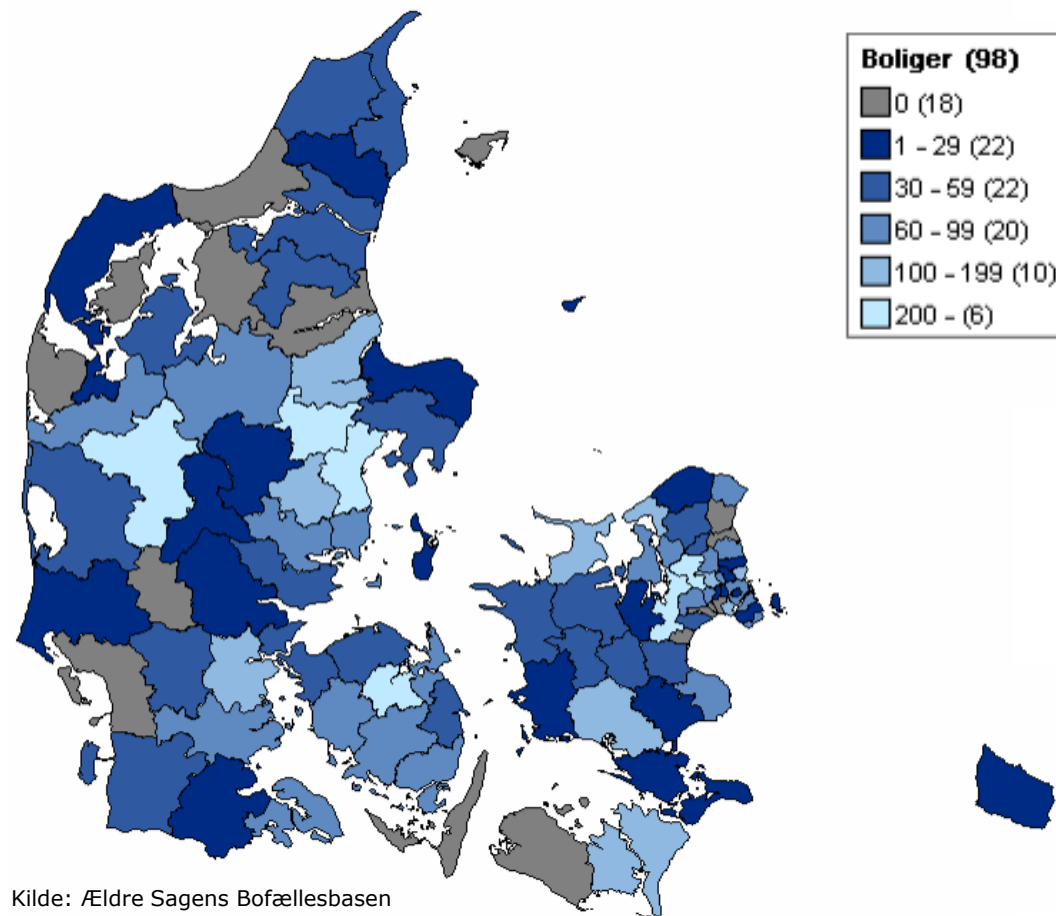
BAGGRUNDSVIDEN

STØRRELSEN PÅ BOFÆLLESSKABERNE VARIERER

Der er i alt 6.992 boliger i de identificerede bofællesskaber i Bofællesbasen. Sammenholdt med andelen af ældre i befolkningen udgør bofællesskaber således kun en mindre del af boligmassen benyttet af ældre. Boligerne fordeler sig med 4.626 boliger i seniorbofællesskaberne og 2.356 boliger i aldersblandede bofællesskaber. Seniorbofællesskaberne tegner sig således kun for 66 pct. af boligerne, selvom 73 pct. af de identificerede bofællesskaber udelukkende er for seniorer, jf. foregående side.

Fordelingen af antal boliger i bofællesskaber i Ældre Sagens Bofællesbasen ses af kortet til højre. Desto lysere farve en kommune har, desto flere boliger i bofællesskaber er identificeret i kommunen. Kortet viser et lignende mønster som foregående kort, hvor antallet af boliger er størst i kommunerne med større byer. Antallet af boliger følger således antallet af bofællesskaber.

I gennemsnit er der 22,8 boliger pr. bofællesskab. Antal boliger varierer meget fra 3 boliger til 154 boliger pr. bofællesskab. Seniorbofællesskaberne har i gennemsnit en smule færre boliger pr. bofællesskab (20,7) i sammenligning med de aldersblandede bofællesskaber (28,7).

Kort 2: Antal boliger i bofællesskaber

BAGGRUNDSVIDEN

3 % AF ÆLDRE BOR I BOFÆLLESSKABER I 2007

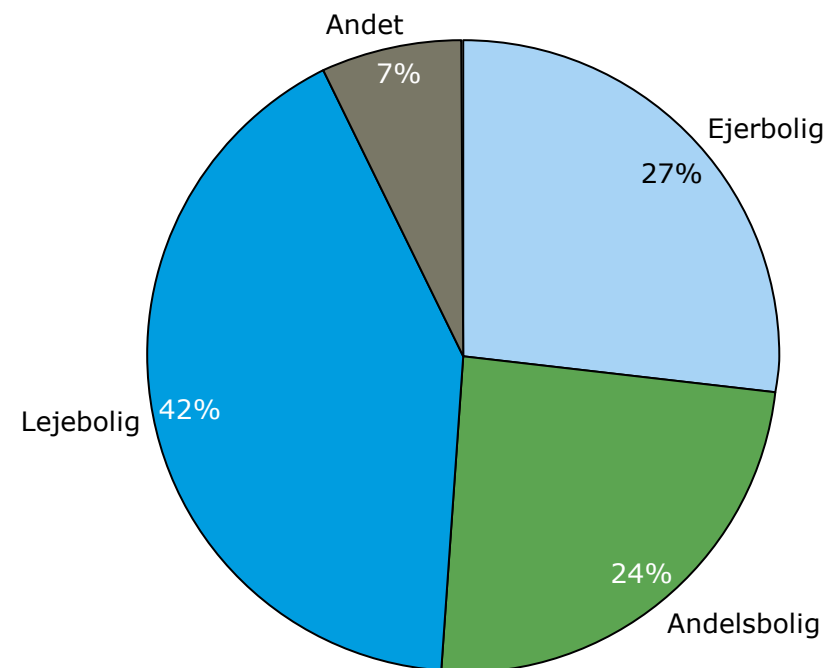
SFI råder over en ældredatabase med variable, der beskriver de ældres livsstil og hverdagsliv, deres arbejdsliv og tilbagetrækning, samt deres modtagelse af offentlige ydelser.

Databasen er baseret på spørgeskemaer fra 1997, 2002, 2007 og 2012. Databasen indeholder data for de samme ældre i alle år, men hvert år tilføjes en ny kohorte således at den yngste kohorte i databasen er personer som er ca. 52 år gammel, mens de ældste i 1997 var 77 år gamle og de ældste i 2007 var 87 år gamle.*

323 af de ældre bor i seniorbofællesskab i 2007. Et seniorbofællesskab er i databasen defineret som et sted, hvor man bor med folk på egen alder, hvor alle har deres egen bolig, og der er lokaler til fælles aktiviteter. Antallet svarer til 3 % af de ældre i databasen.

Næsten halvdelen af de ældre i seniorbofællesskaberne, 42 pct., har oplyst, at deres bolig er en lejebolig. Dette omfatter privatudlejede og almene boliger. Ejerform varierer fra kommune til kommune. Jf. side 13 er der generelt flest almene lejeboliger blandt seniorbofællesskaberne.

Note:* Det bemærkes, at Rambøll ikke har haft adgang til den seneste version af Ældredatabasen fra 2012.

Kilde: SFIs ældredatabase 2007, N = 323

Figur 2: Bofællesskaber fordelt på boligformer

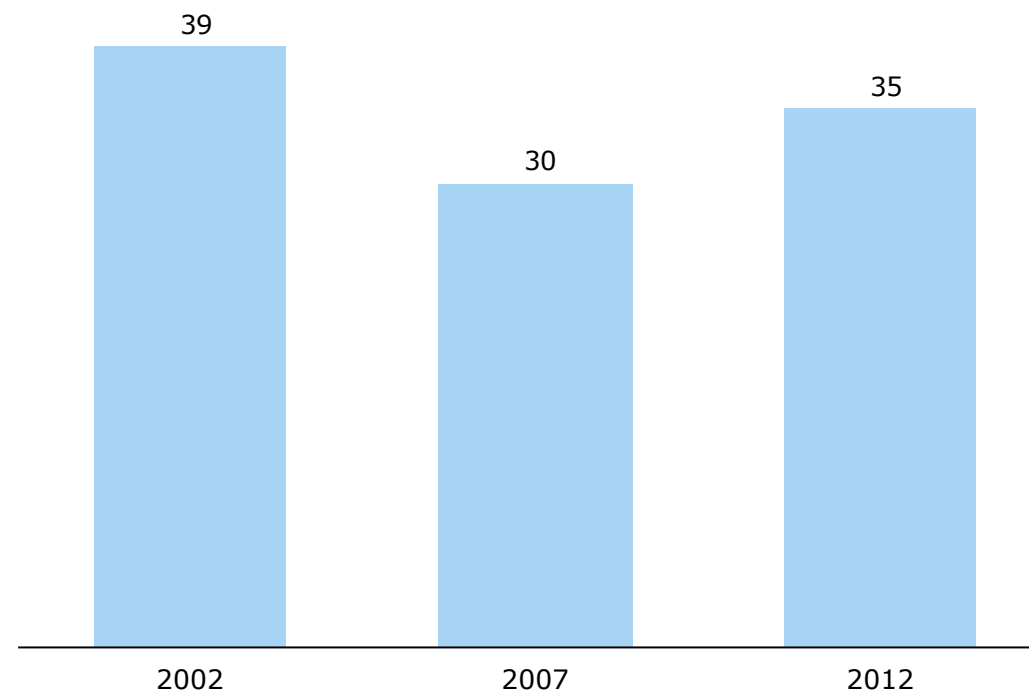
BAGGRUNDSVIDEN

CA. HVER TREDJE MED FLYTTETANKER OVERVEJER BOFÆLLESSKAB

Ældredatabasen hos SFI indeholder oplysninger om, hvorvidt ældre, der overvejer at flytte inden for de næste fem år, ønsker at flytte til et seniorbofællesskab. I 2012 svarede 35 pct. af de ældre i databasen, at de godt kunne tænke sig at flytte til et seniorbofællesskab, jf. figur 3. Dette er lidt flere end i 2007 og lidt færre end i 2002. Eksperter og interessenter inden for området understøtter denne tendens. De udtaler, at trenden med bofællesskaber i noget tid har været på vej tilbage.

Blandt de ældre i SFIs ældredatabase, som ønsker at bo i et seniorbofællesskab, ses ingen forskelle på tværs af alder. Derimod oplever Ældre Sagen, at efterspørgslen er størst blandt de yngste ældre (op til 70 år).

Dette indikerer at op mod 94.000 ældre kunne tænke sig at bo i et seniorbofællesskab i 2016, hvis man forudsætter samme andel af ældre, som ønsker at bo i seniorbofællesskab, og sammenholder med befolkningen over 60 år. Med kun knap 7.000 boliger i seniorbofællesskaber i dag, er der således langt til at få opfyldt ønskerne herom.

Kilde: SFIs ældredatabase – ca. 19 pct. af de ældre har besvaret spørgsmålet

Figur 3: Ønske om at bo i seniorbofællesskab – andel blandt ældre som overvejer at flytte inden for 5 år

4 – HVORDAN HÆNGER BOLIGTYPE OG UDGIFTER TIL ÆLDRE SAMMEN?

HYPOTESER OM SAMMENHÆNGE MELLEM BOLIGTYPE OG BOLIGRELATEREDE UDGIFTER

Boligrelaterede udgifter dækker over udgifter til etablering og drift af boligerne. Hertil kommer eventuelle offentlige udgifter forbundet med boligerne. Tilsammen omfatter de boligrelaterede udgifter:

- Anlægsudgifter
- Vedligeholdelsesudgifter
- Driftsudgifter relateret til bolig
- Boligydelser

Gennem indledende interviews blev de forskellige boligtypers gennemsnitsstørrelse udforsket med det udgangspunkt, at tilgængeligheden af fællesarealer eventuelt mindsker antal kvadratmeter pr. beboer. Dette blev understøttet af nogle, men dog ikke alle interviews.

Det blev vurderet sandsynligt af flere, at de ældre i bofællesskaber klarer en del af driftsopgaverne selv. Det blev dog også forklaret, at de ældre i f.eks. ældreboliger selv betaler driftsudgifterne gennem huslejen, og derfor er der formentlig ikke tale om en ændring af de offentlige nettoudgifter til drift samlet set.

Hypoteser

1. Seniorbofællesskaber har en større andel fællesarealer, hvilket giver mulighed for færre kvadratmeter pr. beboer. Dette formodes dels at sænke etablerings-, vedligeholdelses- og driftsudgifterne pr. bolig samt medføre stordriftsfordele særligt i de større bofællesskaber med mange boliger.
2. At bo i bofællesskab fremmer aktivitet. I seniorbofællesskaber står beboerne, i gennemsnit, for en relativt større andel af den daglige drift. Derfor formodes udgifterne til vicevært at være mindre i seniorbofællesskaber.

HYPOTESER OM SAMMENHÆNGE MELLEM BOLIGTYPE OG PLEJERELATEREDE UDGIFTER

Med plejerelaterede udgifter forstås udgifter forbundet med ydelser fra kommunale og private hjemmeplejere, madservice og flexkørsel. Begrebet omfatter alle former for pleje og udgifter relateret hertil:

- Udgifter til personlig pleje
- Udgifter til praktisk hjælp (rengøring, madlavning mv.)
- Udgifter til øvrige pleje (sygehjælp mv.)
- Omkostninger til transport

I interviews blev det fremhævet, at ældre i bofællesskaberne menes at være mere aktive end ældre i andre boligtyper. Dels er der et social aspekt, altså at de ældre foretager sig flere ting i fællesskab, og dels er der et praktisk aspekt om, at man i højere grad hjælper naboen eller faktisk har lavet aftaler om at stå for en del praktisk hjælp i fællesskab, f.eks. fælles rengøring eller madlavning. Disse ting formodes at nedsætte behovet for hjemmepleje.

Det blev også fremhævet, at det plejebestanden som eksisterer er samlet på ét sted frem for flere, og dette alt andet lige mindsker transporttiden pr. ældre for hjemmepleje, madservice og flexkørsel.

Hypoteser

1. At bo i bofællesskab fremmer aktivitet. Seniorer i bofællesskaber er derfor mere aktive og som følge heraf ved bedre helbred. Derfor formodes de at have mindre behov for hjemmepleje (personlig pleje og praktisk hjælp)
2. At bo i bofællesskab modvirker ensomhed. Seniorer i bofællesskaber oplever derfor øget livskvalitet og derigennem bedre helbred. Derfor formodes de at have mindre behov for hjemmepleje (personlig pleje og praktisk hjælp)
3. Man hjælper naboen med flere ting, når man bor i bofællesskab. Seniorer i bofællesskaber har derfor mindre behov for praktisk hjælp fra hjemmeplejen til f.eks. til at handle ind, IT problemer mv.
4. Bofællesskaber og plejecentre samler de ældre og dermed plejebestanden på ét sted. Derved mindskes transporttiden pr. ældre i forbindelse med hjemmepleje og madservice, ligesom antal afgangsteder for flexkørsel reduceres.

5 – UDGIFTER RELATERET TIL BOLIG

- BOLIGENS STØRRELSE
- BOLIGYDELSE
- DRIFT

BOLIGRELATEREDE UDGIFTER

BOLIGENS STØRRELSE OG BOLIGYDELSER

Særlige boliger for ældre bliver bygget i henhold til Almenboligloven, og bygges derfor ofte i størrelserne 65, 85 og 100 kvm. Lovgivningen fastsætter nemlig loft for boligydelse til 65 kvm. til enlige og 85 kvm. til samlevende. Interview med OK-Fonden understøtter, at det samme typisk gør sig gældende ved bofællesskaber opført som almene boliger. Jf. side 15 er ca. halvdelen af bofællesskaber opført som almene lejeboliger.

Boligerne i bofællesskaber er i snit lige så store eller større end særlige boliger for ældre. Den gennemsnitlige størrelse pr. bolig, jf. Ældre Sagens Bofællesbasen, fremgår af tabellen nedenfor. Det ses, at almene lejeboliger i gennemsnit er mindre end andre boligformer.

Bofællesskaber	Senior	Aldersblandet	Samlet
Ejebolig	87 m ²	118 m ²	109 m²
Andelsbolig	92 m ²	94 m ²	92 m²
Almen lejebolig	78 m ²	77 m ²	78 m²
Privat lejebolig	92 m ²	N.A.	92 m²
Blandet ejerform	94 m ²	101 m ²	98 m²

Kilde: Ældre Sagens Bofællesbasen

Tabel 1: Boligstørrelser i bofællesskaber

Der findes ikke opgørelser over private hjemms størrelse i kvm. fordelt på beboernes alder, men der findes information om antal værelser, hvilket giver en indikation på boligens størrelse. 84 pct. af ældre over 60 år i private hjem* bor i boliger med tre eller flere værelser og 62 pct. bor i boliger med fire eller flere værelser, jf. Danmarks Statistik.

Dermed er det rimeligt at konkludere, at boliger i bofællesskaber ofte vil være mindre end private hjem men på størrelse med særlige boliger for ældre. Dermed vil der formentlig være en besparelse i etablerings-, vedligeholds- og driftsudgifter i bofællesskaber ift. private hjem, men ikke ift. særlige boliger. Det kan her tilføjes, at de interviewede alle udtrykker, at ældre i højere grad ønsker mere plads end den typiske størrelse på de særlige boliger for ældre.

Der vil således heller ikke være forskel på størrelsen af boligydelsen for særlige boliger for ældre og seniorbofællesskaber, da denne gives på baggrund af boligstørrelse i almene boliger. Boligydelser gives ikke til ældre, som selv ejer deres hjem, og her er således formentlig en højere udgift for det offentlige ved at ældre bor i seniorbofællesskaber ift. private hjem. I hvert fald i det omfang, at seniorbofællesskaberne er opført som almene boliger, og de private hjem ejes af beboeren.

* Med privat hjem forstås parcel-, stue-, række-, kæde- og dobbelthuse samt etageboliger, som beboeren enten ejer eller lejer.

BOLIGRELATEREDE UDGIFTER

DRIFT SOM UDFØRES AF BEBOERE

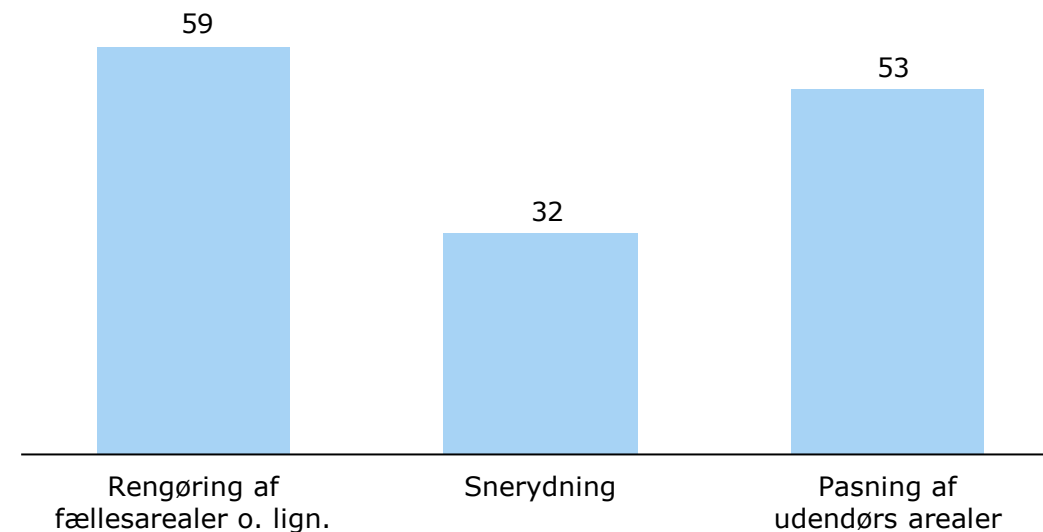
I særlige boliger til ældre udføres alle driftsopgaver relateret til bygningen og fællesarealerne, som udgangspunkt af en vicevært. Dette omfatter typisk drift af indendørs og udendørs fællesarealer, men der er dog forskelle mellem boligerne. Viceværten er typisk ansat af den ejende organisation, dvs. kommunen, almen boligorganisation, selvejende institution eller pensionskasse. Udgifterne afregnes over huslejen.

I private boliger tilfalder ansvaret for bygningens drift borgerne, dog afhængigt af ejerform, dvs. om det er en ejer-, andels-, eller lejebolig. Netop det fulde ansvar for driften af bygningen er ofte en årsag til, at ældre ønsker at fraflytte privat hjem.

Figur 4 viser, at beboerne i seniorbofællesskaber i høj grad hjælper til med de driftsopgaver, som i særlige boliger for ældre ville blive varetaget af en vicevært.

Dette indikerer, at der kan være færre udgifter til drift i seniorbofællesskaber end i de særlige boliger til ældre, men også færre indtægter da udgifterne i de særlige boliger dækkes over huslejen.

Interviews med interessenter, herunder Ældre Sagen, understøtter, at ældre i bofællesskaber i højere grad end i særlige boliger for ældre varetager driftsmæssige opgaver relateret til bygningerne. Det fremhæves dog, at der er forskelle mellem bofællesskaber, og der også er steder, hvor beboerne ansætter en vicevært.

Kilde: Det store eksperiment, Max Pedersen

Figur 4: Andel af bofællesskaber, hvor beboerne selv udfører driftsopgaver (pct.)

6 – UDGIFTER RELATERET TIL PLEJE

- PERSONLIG PLEJE
- PRAKTISK HJÆLP
- TRANSPORT FOR HJEMMEHJÆLP OG MADSERVICE
SAMT FLEKKØRSEL

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

PLEJEBEHOVET FINDES OVER HELE LANDET

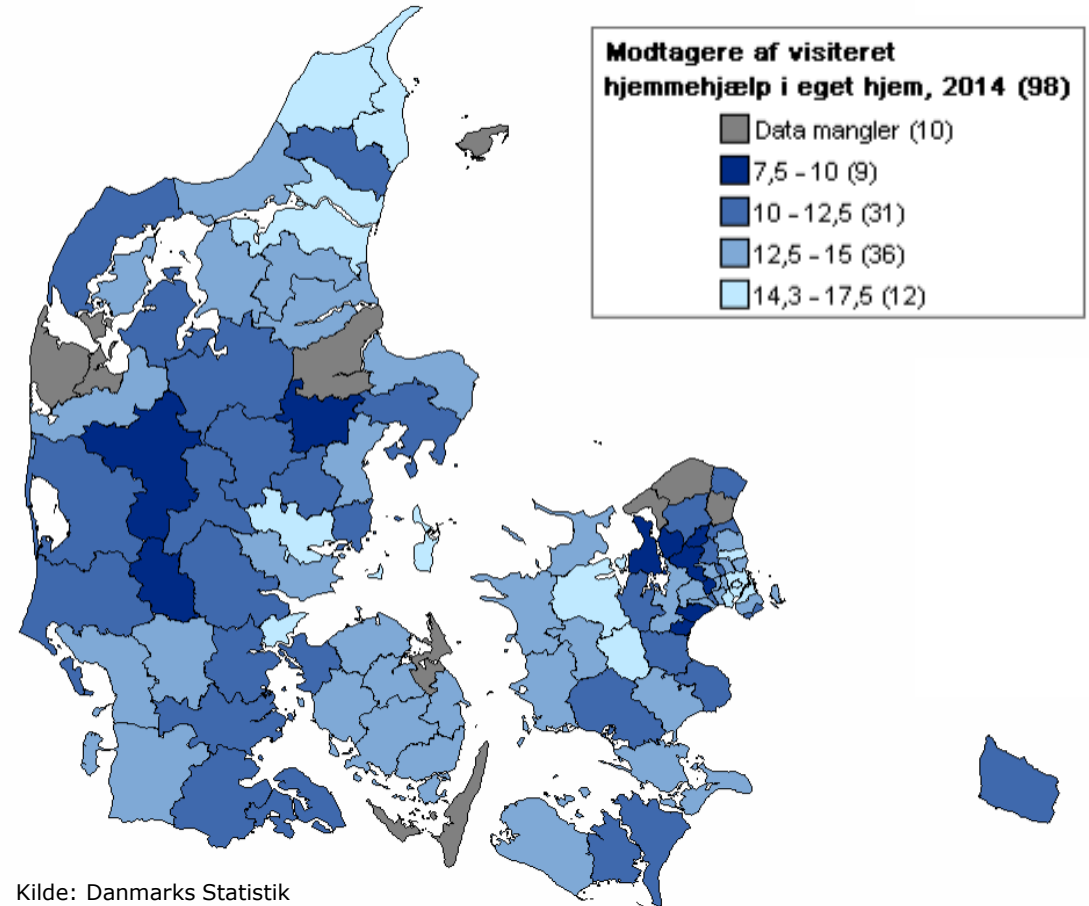
Kortet til højre illustrerer, hvor stor en andel af den ældre befolkning, her defineret som borgere på 67 år og over, der modtager visiteret hjemmehjælp i eget hjem. De mørke farver indikerer kommuner, hvor andelen er mindst. Det fremgår, at plejebehovet findes over hele landet og ikke som sådan hænger sammen med geografi.

En rapport fra Kora udarbejdet for Ældre Sagen (maj 2015) indeholder konklusioner omkring, hvilke socioøkonomiske faktorer der er betydende for ældres forbrug af sundheds- og hjemmeplejeydelser. Enkelte af disse er relateret til boligtype og bosted, nemlig husstand, ejerforhold og kommunetype*.

For personer i ejerbolig er omkostningerne lavere end for personer i lejebolig (i gns. 2.582 kr./ person/ år lavere i andelsbolig, hhv. 3.442 kr. i ejerbolig). Omkostninger er i gennemsnit lavere på landet end i byen (i gns. 1.253 kr./ person / år i yderkommuner sammenlignet med bykommuner).

Rapporten viser generelt, at de samlede omkostninger pr. person stiger med alderen. Sundhedsomkostninger stagnerer ved 80-årsalderen, mens hjemmeplejeomkostninger fortsat stiger med alderen.

Note: Det er ikke i rapporten undersøgt hvilke variable, der har størst betydning.

Kort 3: Modtagere af visiteret hjemmehjælp i eget hjem, 2014, andel af borgere 67 år+

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

ALDERSFORDELING I FORSKELLIGE BOLIGTYPER

Ældre vælger deres bolig til dels ud fra behov for pleje/ hjælp og ønske om samvær. Ældre med større behov vil oftere bo i en særlig bolig eller et bofællesskab, hvor de nemmere kan få behovet opfyldt. Typisk vil plejebetøvet og udgifterne stige med alderen. Det bør derfor bemærkes i sammenligningen af plejerelaterede udgifter for boligtyper, at en del af forskellen kan skyldes forskelle i alder.

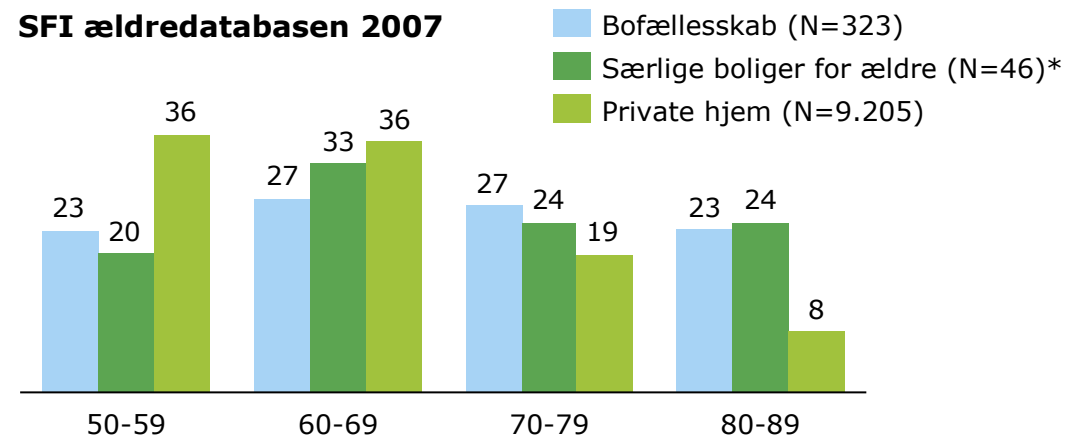
Figur 5 viser, at for begge hovedkilder er aldersfordelingen i bofællesskaber meget lig den for ældre i særlige boliger, om end aldersgennemsnittet er lidt højere i de særlige boliger for casekommunerne.

Særlige boliger i SFIs ældredatabase omfatter plejeboliger, hvor plejebetøvet typisk er stort. Plejebetøvet påvirkes af andet end alder, hvilket kan forklare, hvorfor der ikke er store aldersforskelle. En anden forklaring kan være det begrænsede antal besvarelser. Begge dele bevirker, at resultaterne skal fortolkes med forsigtighed.

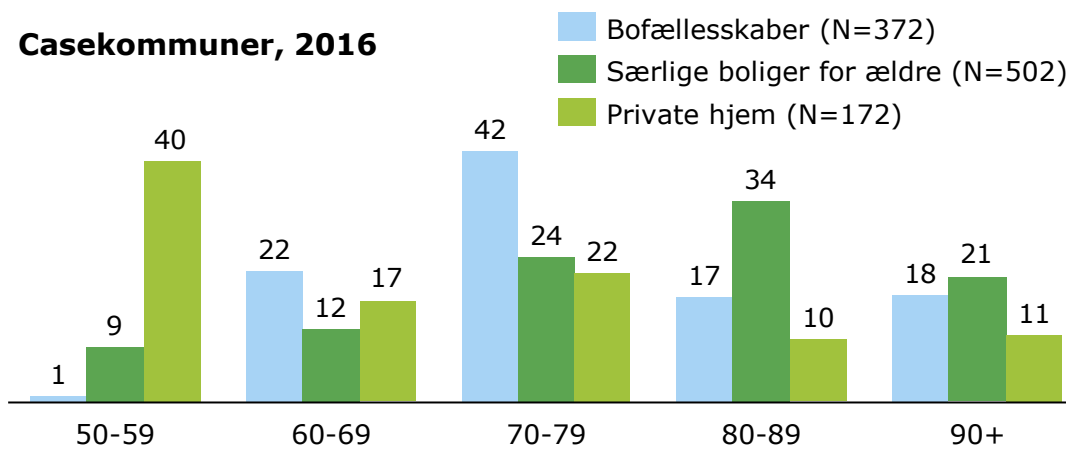
Samlet set forventes det, at de ældre i bofællesskaber på baggrund af deres alder har et lignende eller lidt lavere plejebetøvet end ældre i særlige boliger. Ældre i privat hjem er generelt yngre end ældre i de to andre boligtyper. Derfor forventes deres plejebetøvet at være mindre.

Note: I SFIs ældredatabase er særlige boliger for ældre defineret som plejehjem og plejeboliger, særlige boliger for ældre/handicappede, tjenesteboliger eller lejet værelse.

SFI ældredatabasen 2007

Casekommuner, 2016

Figur 5: Aldersfordeling (pct.) for forskellige boligtyper

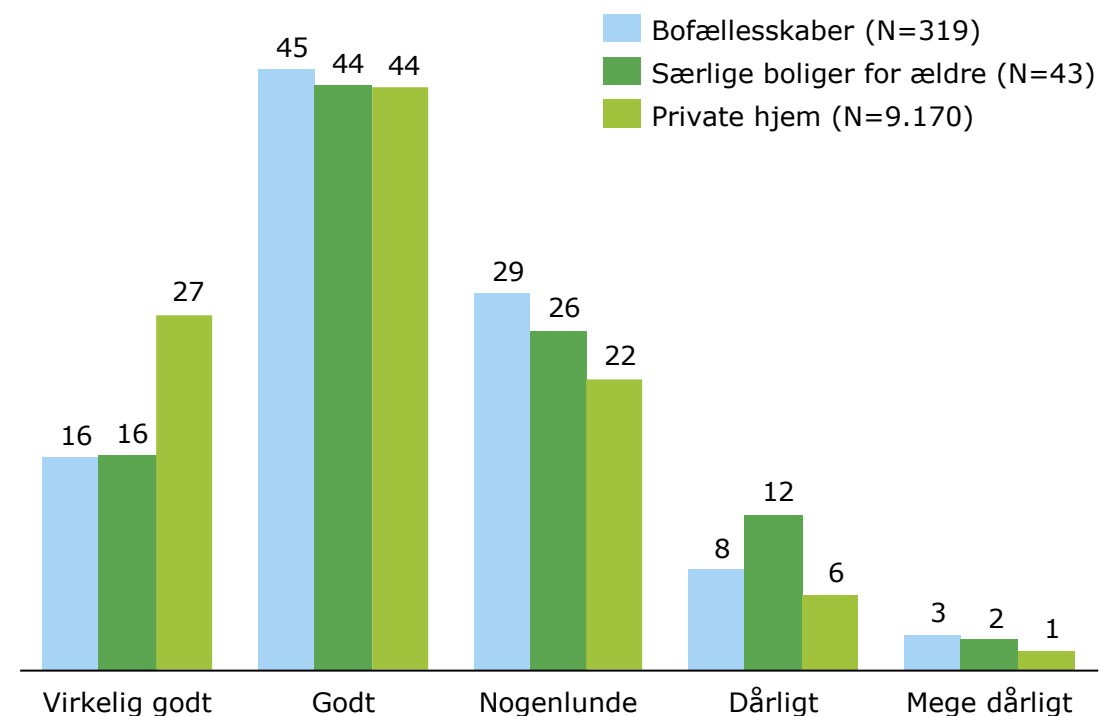
PLEJERELATEREDE UDGIFTER

HELBREDSVURDERING I FORSKELLIGE BOLIGTYPER

Figur 6 understøtter figur 5 på foregående side. Figuren viser, at ældre i bofællesskaber og ældre i særlige boliger vurderer deres helbred nogenlunde ens. Dog vurderer en lidt større andel af ældre i særlige boliger, at deres helbred er dårligt eller meget dårligt. Dette er, indledningsvist, med til at understøtte hypotesen om, at de ældre i seniorbofællesskaber er ved godt helbred, hvilket bl.a. kan skyldes et højere aktivitetsniveau og mindre grad af ensomhed. Aktivitetsniveau undersøges på næste side og ensomhed på den efterfølgende side.

Figur 6 viser ligeledes, at langt de fleste ældre i private hjem, vurderer at deres helbred enten er godt eller meget godt. Således indikerer figuren, at ældre i private hjem har et bedre helbred end ældre i bofællesskaber og særlige boliger for ældre.

Det forventes derfor, at ældre i bofællesskaber på baggrund af deres helbred har et lignende eller en smule lavere plejebæhov end ældre i særlige boliger, og begge grupper forventes at have et større plejebæhov end ældre i privat hjem. Dette skal tages i betragtning, når hypoteserne om plejerelaterede udgifter undersøges nærmere. Det skal også huskes, at der kun er få besvarelser for særlige boliger og at definitionen afviger.

Kilde: SFI's ældredatabase 2007

Figur 6: Vurdering af eget helbred (pct.) for forskellige boligtyper

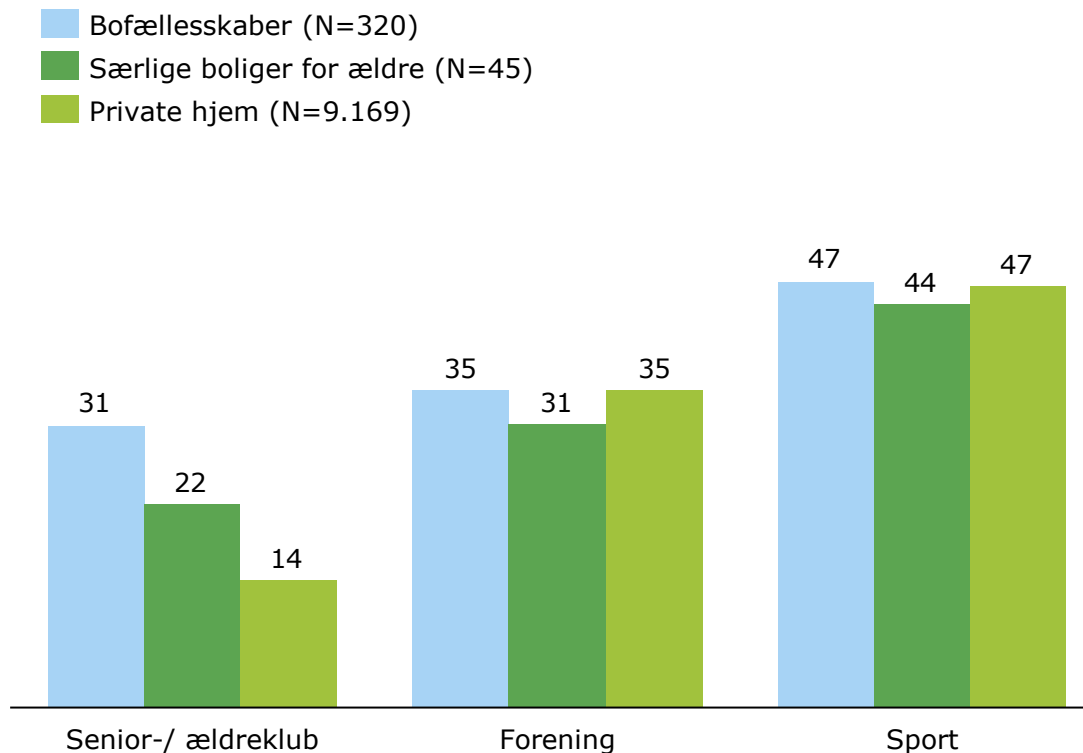
PLEJERELATEREDE UDGIFTER

AKTIVITETSNIVEAU I FORSKELLIGE BOLIGTYPER

Figur 7 viser andelen af ældre med forskellige fritidsinteresser og deres aktivitetsniveau på tværs af boligtyper. Der er ikke store forskelle mellem boligtyperne, men der ses dog en lille tendens til at ældre i bofællesskaber har en smule højere aktivitetsniveau sammenlignet med andre boligtyper. Særligt når det kommer til senior-/ ældreklub, hvilket er en aktivitet, som kan formodes at have indvirkning på ensomhed.

Undersøgelsen Det Store Eksperiment af Max Pedersen, har undersøgt aktivitet i bofællesskaber. Undersøgelsen viser, at der i 53 pct. af bofællesskaberne bliver dyrket fælles motion, ligesom at 67 pct. af bofællesskaberne tager på udflugter med beboergruppen. Dette viser således, at bofællesskabet kan være en kilde til aktivitet. Dette understøttes af de interviewede med konkret kendskab til bofællesskaber. De vurderer, at der ofte arrangeres fællesaktiviteter i bofællesskaber.

Det fremgår, at der generelt er et højt fysisk aktivitetsniveau på tværs af boligtyper, hvor 44-47 pct. deltager i sport (herunder gymnastik og almindelig motion). Undersøgelsen viser ingen væsentlige forskelle i hyppigheden af aktiviteten.

Kilde: SFI's ældredatabase 2007

Figur 7: Andel af ældre, der går til forskellige aktiviteter månedligt eller oftere (pct.) fordelt på boligtyper

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

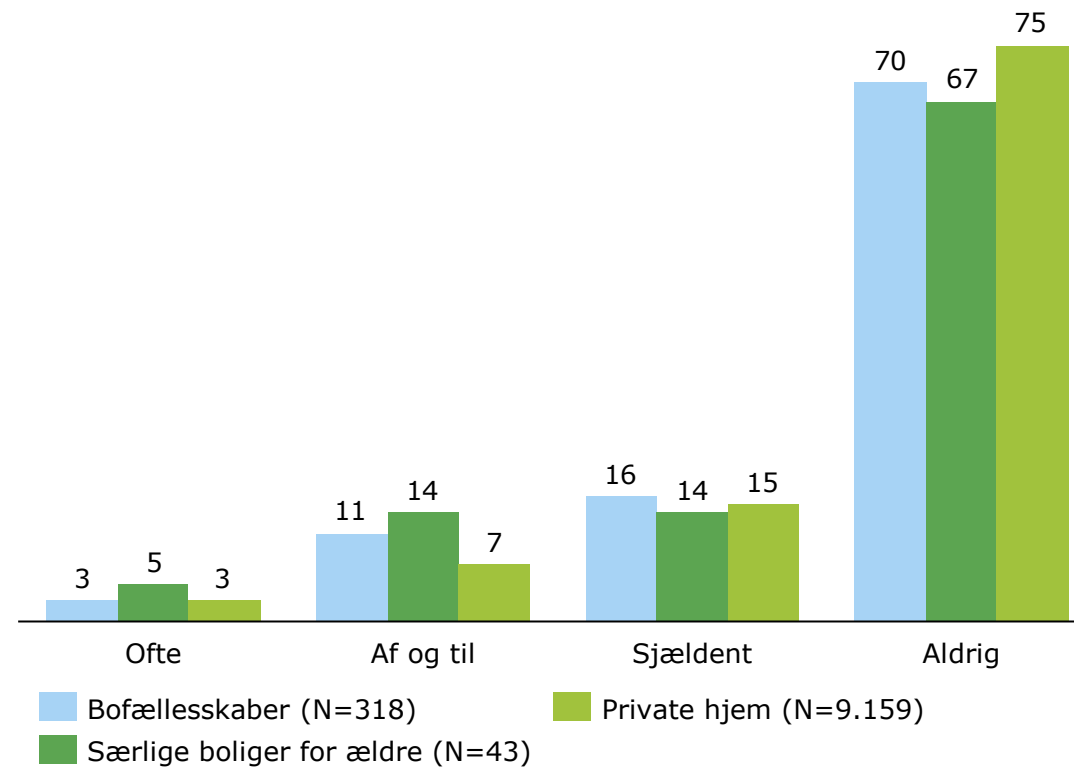
ENSOMHED I FORSKELLIGE BOLIGTYPER

Figur 8 viser andelen af ældre, der føler sig ensomme, fordelt på boligtyper. Figuren viser, at en større del af de ældre i særlige boliger for ældre føler sig ensomme "ofte" eller "af og til" sammenlignet med ældre i bofællesskaber og private.

Forskellen mellem bofællesskaber og særlige boliger for ældre kan skyldes, at bofællesskabet lægger op til naboskab. Denne påstand støttes op af Det Store Eksperiment af Max Pedersen, der finder, at 70 pct. af beboerne i bofællesskaberne har fået over fire venner eller meget gode bekendte iblandt naboerne. Det skal dog også huskes, at der er meget få ældre i særlige boliger i opgørelsen.

En af de interviewede vurderer, at ensomhed ofte hænger sammen med, om man er en indadvendt eller en udadvendt personer, samt at de udadvendte personer i højere grad søger mod bofællesskaber.

Der er meget små forskelle mellem bofællesskaber og private hjem. Ensomheden er faktisk lidt højere i bofællesskaber. Husstandens størrelse kan have en indflydelse herpå. SFIs ældredatabase viser, at en større andel af de ældre i private hjem (ca. 75 pct.) end i bofællesskaber (ca. 50 pct.) har en samlever.

Kilde: SFIs ældredatabase 2007

Figur 8: Andel af ældre, der føler sig ensomme (pct.) fordelt på boligtyper

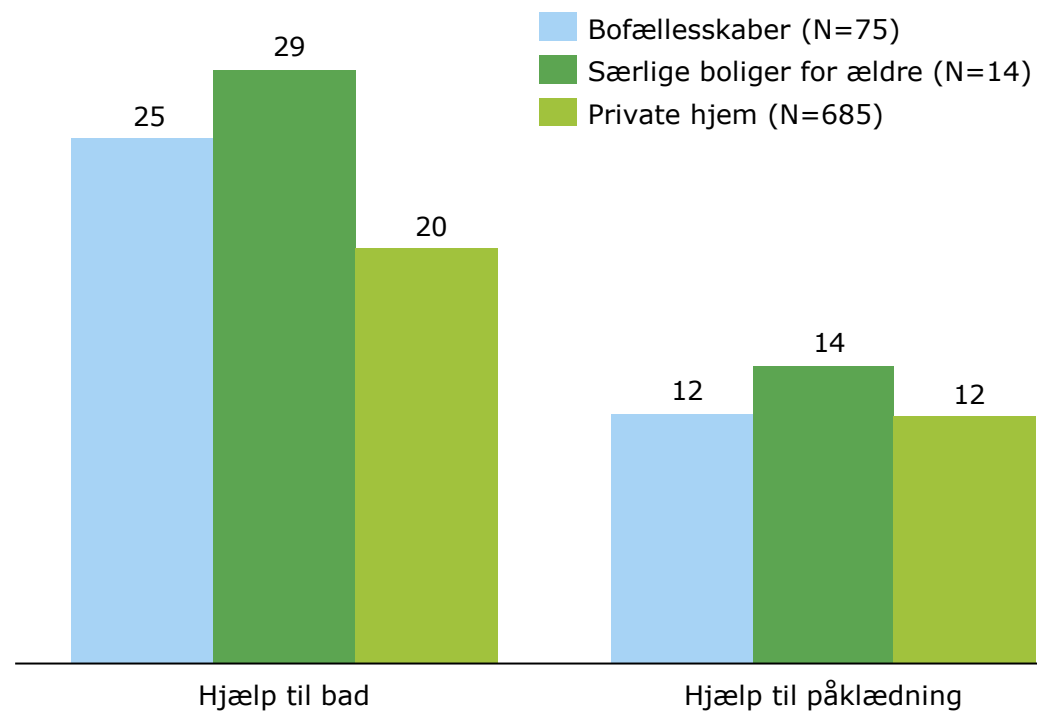
PLEJERELATEREDE UDGIFTER

UDGIFTER TIL PERSONLIG PLEJE

En stor del af udgifterne til pleje, herunder særligt til personlig pleje, er udgifter til hjemmehjælp. Figur 9 viser, i hvor høj grad ældre i henholdsvis bofællesskaber, særlige boliger til ældre og ældre i private hjem får hjemmehjælp til bad og til påklædning.

Figuren indikerer, at udgifterne til hjemmehjælp er størst for ældre i særlige boliger for ældre. Husk her, at definitionen af særlige boliger for ældre i SFIs ældredatabase inkluderer plejehjem og plejeboliger, hvilket alt andet lige må medføre større plejebenhov. Desuden bør der igen gøres opmærksom på, at de ældre i særlige boliger bor i netop sådan en bolig pga. et dokumenteret plejebenhov.

En lige så stor andel af ældre i bofællesskaber og private hjem får hjælp til påklædning, mens en større andel af ældre i bofællesskab får hjælp af hjemmehjælpen til bad. Dette indikerer, at udgifterne til personlig pleje for ældre i bofællesskaber er højere end for ældre i private hjem. Dette kan dog være et udtryk for alders- og helbredsforskelle mellem de ældre i de forskellige boligtyper jf. side 25-26.

Kilde: SFIs ældredatabase 2007

Figur 9: Andel der modtager hjemmehjælp til personlig pleje fordelt på boligtyper (pct.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

UDGIFTER TIL PERSONLIG PLEJE OG FOREKOMST AF NABOHJÆLP

En begrundelse for, at udgifterne til pleje i seniorbofællesskaber muligvis er mindre end i andre boligtyper, kunne være, at man i seniorbofællesskaber yder en vis grad af nabohjælp. Med andre ord hjælper beboerne i seniorbofællesskaber hinanden med en række aktiviteter, som beboerne i særlige boliger for ældre og i private hjem ville modtage hjemmepleje i forbindelse med.

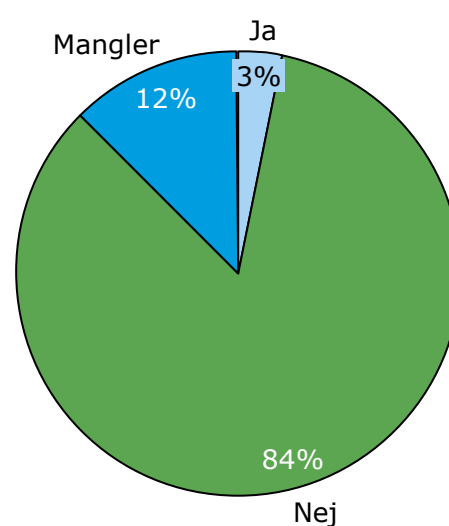
Figur 10 til højre viser dog, at det kun er en meget lille andel af beboerne i bofællesskaber, som hjælper deres naboer med personlig pleje. Dette understøttes af de interviewede, som oplever, at der for de ældre ofte er en naturlig grænse for at hjælpe hinanden ved den personlige pleje. Dermed er argumentet for, at udgifter til personlig pleje skulle være lavere i seniorbofællesskaber end i andre boligtyper på netop dette punkt meget svagt.

Hypotesen vedrørende nabohjælp går dog også mere på ydelse af praktisk hjælp fra naboer end hjælp til personlig pleje. Dette behandles på nogle af de næste sider i denne undersøgelse.

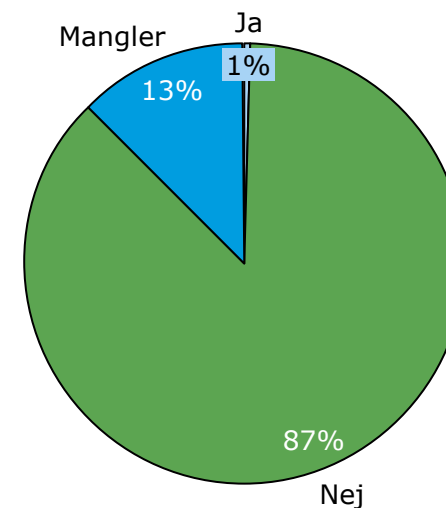
Et anden faktor, der påvirker plejebehovet er, om der modtages hjælp fra en samlever/ ægtefælle.

Det blev dog beskrevet på side 28, at ældre i bofællesskaber i højere grad end i andre boligtyper bor alene.

Pleje ved sygdom, N=523

Hjælp til bad eller anden personlig hygiejne, N=517

Kilde: Det store eksperiment, Max Pedersen

Figur 10: Andel i bofællesskaber der modtager nabohjælp til personlig pleje (pct.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

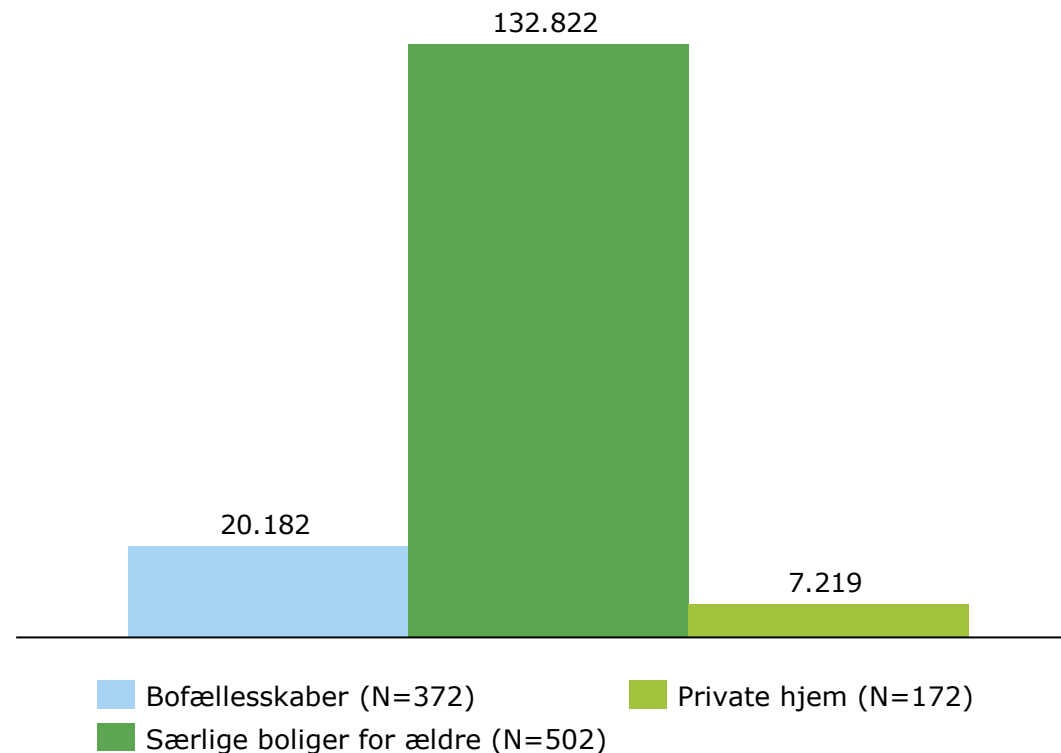
UDGIFTER TIL PERSONLIG PLEJE I CASEKOMMUNERNE

Figur 11 viser de årlige udgifter pr. person i forskellige boligtyper til personlig pleje. Disse er beregnet på baggrund af casekommunernes indberetninger og kommunernes gennemsnitlige timepris på personlig pleje i dagtimerne fra Fritvalgsdatabasen (Socialstyrelsen).

Figur 11 viser, at udgifterne til personlig pleje er lavest i private hjem i casekommunerne. Dette var forventet, da borgerne i disse boliger gennemsnitligt er yngre og ved bedre helbred, jf. side 25-26.

Udgifterne i bofællesskaber er lave sammenlignet med særlige boliger for ældre. Så stor en forskel var ikke forventet på baggrund af aldersfordelingen og helbreds vurderingerne. Dog skal det huskes, at ældre i særlige boliger har et dokumenteret behov for pleje, og at det er årsagen til, at de bor i særlige boliger. Data understøtter alligevel et lavere udgiftsniveau til personlig pleje i bofællesskaber.

Hypotesen om personlig pleje var, at ældre i bofællesskaber er mere aktive og mindre ensomme og derfor har bedre helhed. Det blev vist, at aktivitetsniveauet er lidt højere i bofællesskaber (side 27) samt, at ensomheden er lavere end i særlige boliger men dog højere end i private hjem (side 28). Hypotesen understøttes derfor i nogen grad.

Note: En kommune har leveret data for private hjem for personer både under og over 50 år. Udgifterne til personlig pleje er antaget kun at tilfalde personer over 50 år.
Kilde: Interview med casekommuner, Fritvalgsdatabasen

Figur 11: Gns. udgift pr. person pr. år brugt på personlig pleje (kr.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

UDGIFTER TIL PRAKTISK HJÆLP OG FOREKOMST AF NABOHJÆLP

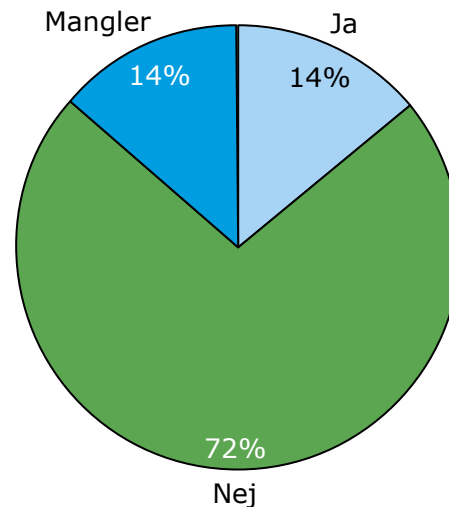
Større grad af nabohjælp i seniorbofællesskaber end i andre boligtyper er, som tidligere nævnt, et argument for, at udgifterne til praktisk hjælp kunne være lavere i denne boligtype. Hypotesen om nabohjælp sagde, at ældre i seniorbofællesskaber hjælper hinanden, og dermed nedbringes behovet for praktisk hjælp fra hjemmeplejen.

Figur 12 viser, at der i bofællesskaber er en tendens til nabohjælp i forbindelse med praktiske opgaver. Det understøttes af flere af de interviewede, at ældre i fællesskaber hjælper hinanden med praktiske opgaver, og måske i højere grad end de egentlig giver udtryk for.

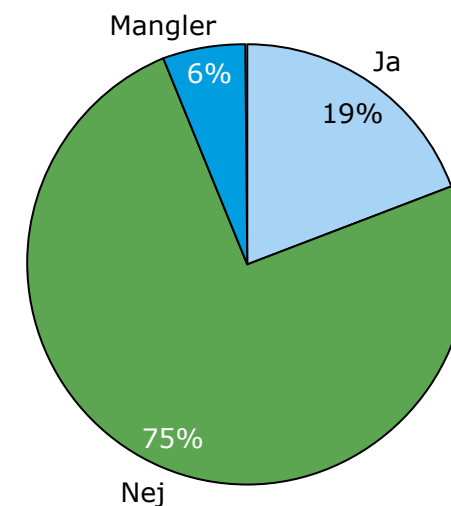
Ifølge figuren hjælper de ældre i bofællesskaber bl.a. hinanden med rengøring, vask, indkøb og madlavning. Dette er opgaver, som i så fald, at den ældre ikke selv er fuldt ud i stand til det, kan udføres af hjemmehjælp eller lignende.

Data og interviews indikerer, at udgifter til praktisk hjælp i bofællesskaber kan være lave pga. nabohjælp. Der mangler dog en væsentlig oplysning, nemlig om der ydes lige så meget eller mere nabohjælp i andre boligtyper. Dette er der ikke fundet data om.

Rengøring, vask, indkøb, madlavning, N=545

At ordne have eller bolig, N=499

Kilde: Det store eksperiment, Max Pedersen

Figur 12: Andel i bofællesskaber der modtager nabohjælp til praktiske opgaver (pct.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

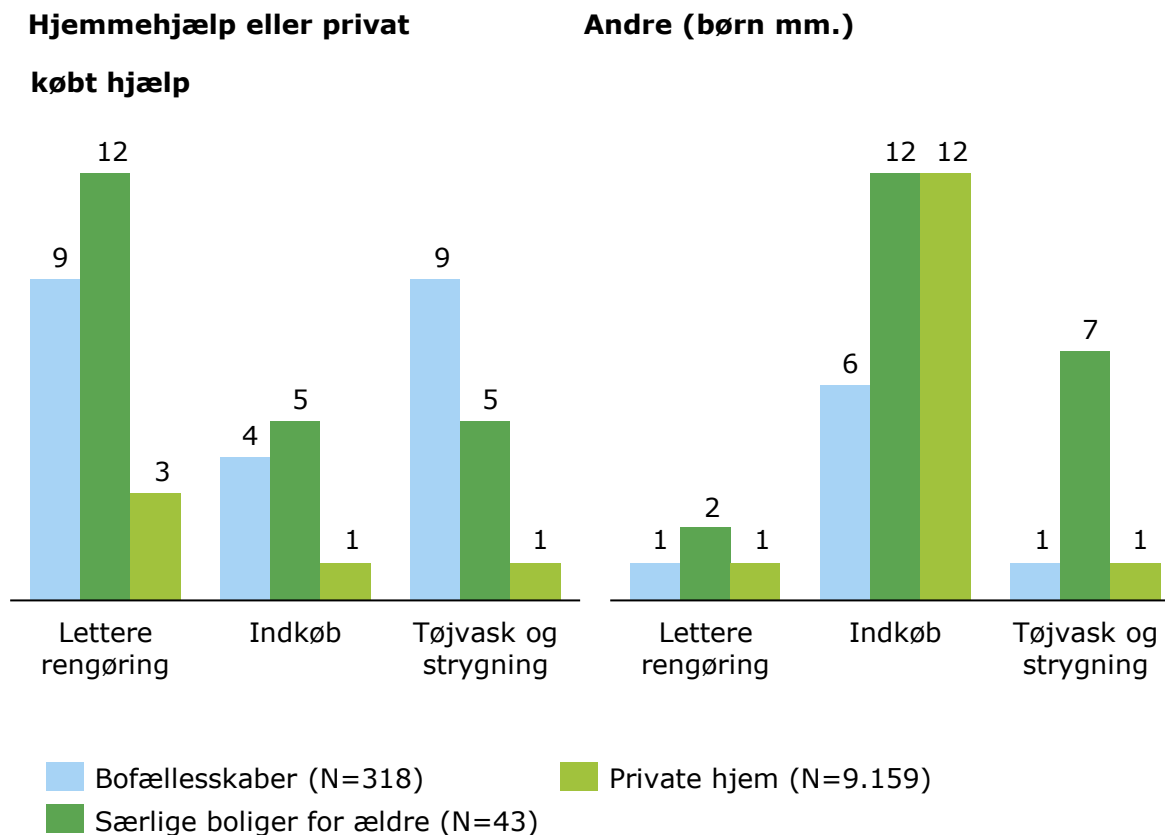
UDGIFTER TIL PRAKTISK HJÆLP

Figur 13 viser andelen af ældre, som får praktisk hjælp af andre end ægtefællen i forskellige boligtyper. Ældre i bofællesskaber og særlige boliger benytter sig i højere grad af praktisk hjælp (fra kommunen eller privat udbyder) sammenlignet med ældre i private boliger.

Til gengæld benytter ældre i private hjem i relativt høj grad hjælp fra andre (herunder børn) i forbindelse med indkøb.

Figuren viser ikke umiddelbart, at ældre i bofællesskaber i højere grad end ældre i andre boligtyper får nabohjælp, da denne hjælp ville være medtaget i figuren under kategorien hjælp fra andre. Dermed understøttes hypotesen om højere grad af nabohjælp i bofællesskaber ikke umiddelbart af netop denne opgørelse.

Det bør her bemærkes, at antallet af ældre i særlige boliger i SFIs opgørelse er meget lavt, kun 43 respondenter i sammenligning med 318 i bofællesskaber og 9.159 i private hjem samt, at definitionen af særlige boliger for ældre i SFIs ældredatabase er bredere end den, der anvendes i denne undersøgelse.

Kilde: SFIs ældredatabase 2007

Figur 13: Andel der får praktisk hjælp af andre end ægtefællen (pct.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

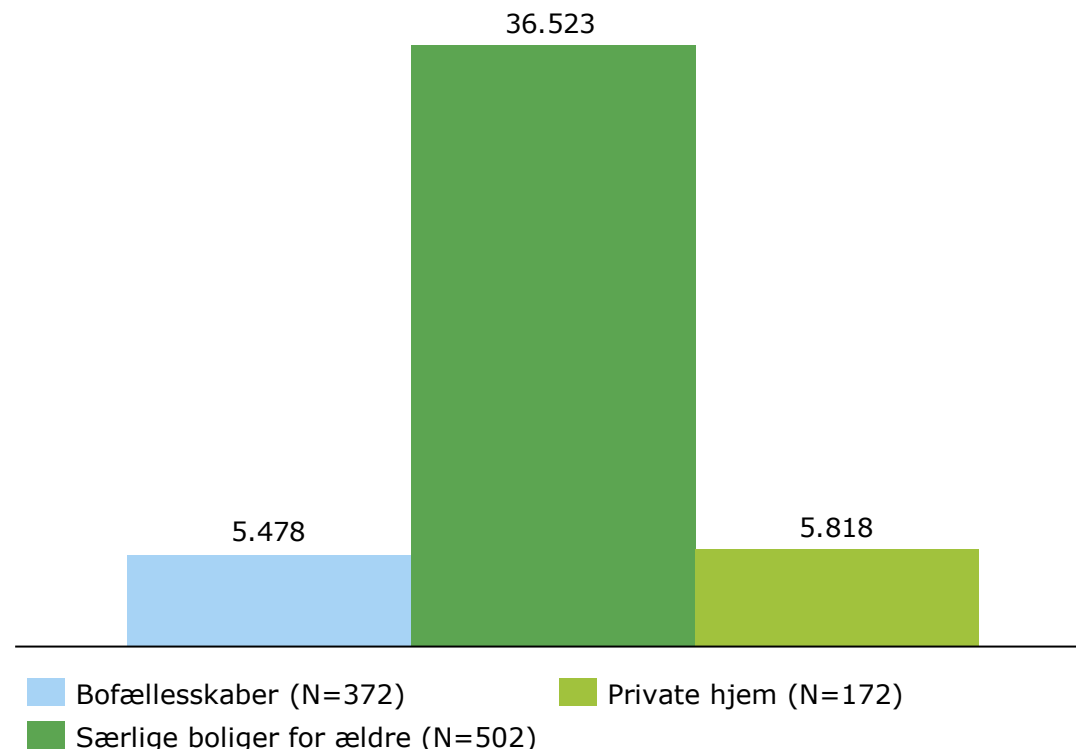
UDGIFTER TIL PRAKTISK HJÆLP I CASEKOMMUNERNE

Figur 14 viser de årlige udgifter pr. person til praktisk hjælp i forskellige boligtyper. Disse er beregnet ligesom opgørelsen på side 29.

Figur 14 viser, at udgifterne til praktisk hjælp er meget lavere i bofællesskaber end i særlige boliger samt lidt lavere end i private hjem. Dette er til trods for, at de ældre i bofællesskaber generelt er ældre end beboerne i private hjem samt på alder, eller kun en smule yngre end de ældre i særlige boliger for ældre, jf. side 25.

Forskellen mellem bofællesskaber og private hjem forstærkes af oplysningen på forrige side, nemlig at ældre i private hjem i lidt højere grad får hjælp af andre end af hjemmeplejen. Dermed ville man formode, at udgifterne til praktisk hjælp var lavere i private hjem end i bofællesskaber. Ældre i private hjem bor desuden, jf. side 28, i højere grad med en samlever end ældre i bofællesskaber. Dette taler også for, at udgifterne til praktisk hjælp kunne være lavere.

Generelt ser hypoteserne om, at ældre i seniorbofællesskaber modtager mindre kommunalt finansieret praktisk hjælp ud til at blive bekræftet. Det kunne dog ikke, jf. forrige side, afgøres, at dette skyldes højere grad af nabohjælp i bofællesskaber.

Note: En kommune har leveret data for private hjem for personer både under og over 50 år. Udgifterne til personlig pleje er antaget kun at tilfalde personer over 50 år.
Kilde: Interview med casekommuner, Fritvalgsdatabasen

Figur 14: Gns. udgift pr. person pr. år brugt på praktisk hjælp (kr.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

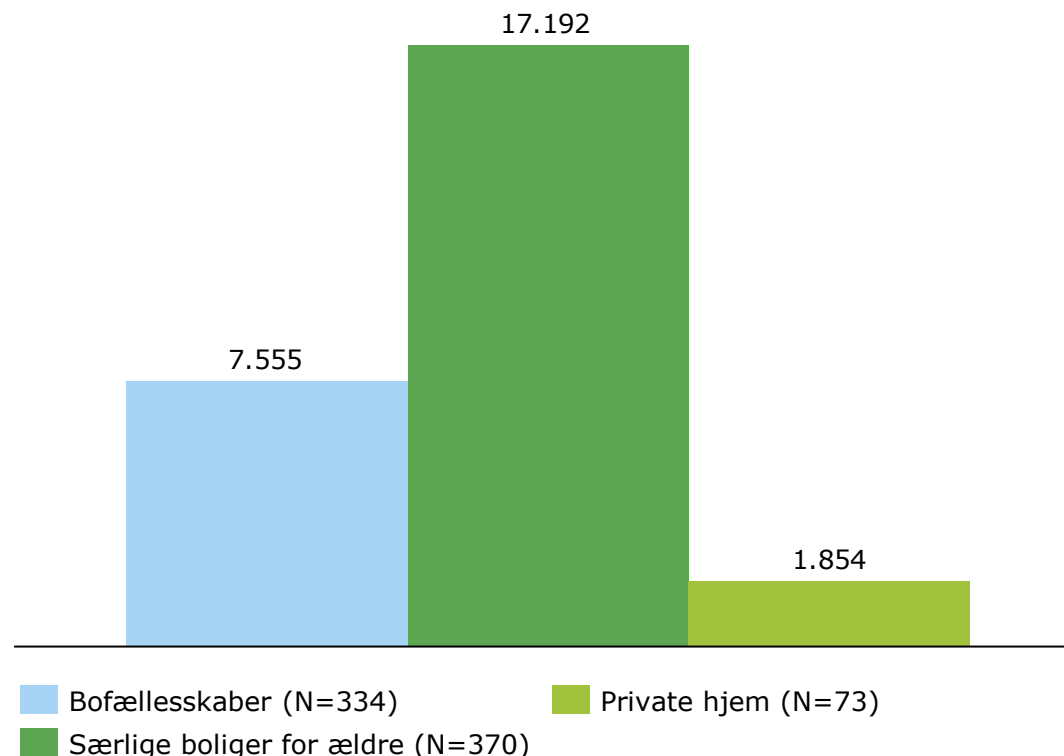
UDGIFTER TIL ØVRIG PLEJE I CASEKOMMUNERNE

Udover kategorierne personlig pleje og praktisk hjælp, opgøres den kommunale visiterede hjemmehjælp i enkelte øvrige kategorier. Disse dækker over poster såsom sygepleje og besøg af forebyggende og genoptrænende karakter.

Figur 15 viser de årlige udgifter pr. person til øvrig pleje i forskellige boligtyper, som indberettet af casekommunerne. Bemærk, at antal omfattede personer er lavere for øvrig pleje end for de andre plejerelevanterede udgifter, hvilket skyldes at det ikke er alle kommuner som har indberettet data for denne kategori.

De årlige udgifter pr. person er beregnet på samme måde som opgørelserne på side 31 og 34.

Figur 15 viser samme mønster som personlige pleje, nemlig at plejebehovet er størst i særlige boliger for ældre og mindst i private hjem. Øvrig pleje har da også mere karakter af personlig pleje end praktisk hjælp.

Note: En kommune har leveret data for private hjem for personer både under og over 50 år. Udgifterne til personlig pleje er antaget kun at tilfalde personer over 50 år.
Kilde: Interview med casekommuner, Fritvalgsdatabasen

Figur 15: Gns. udgift pr. person pr. år brugt på øvrig pleje (kr.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

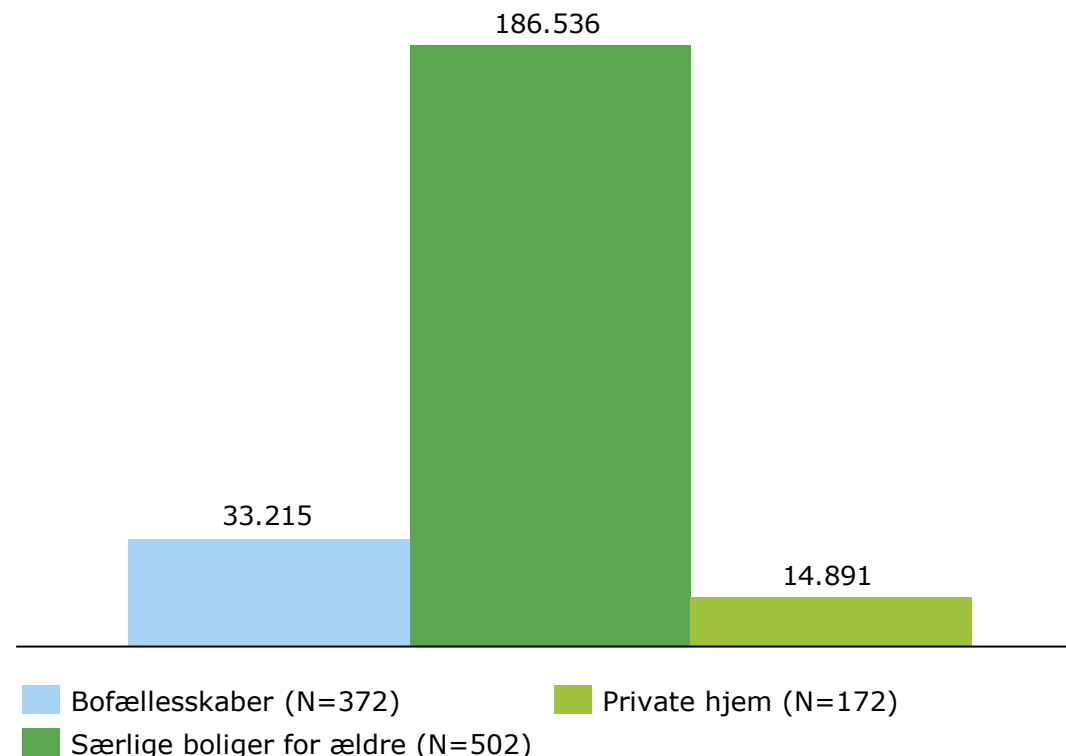
SAMLEDE KOMMUNALE UDGIFTER I CASEKOMMUNERNE

De samlede kommunale udgifter pr. person for casekommunerne er beregnet på baggrund udgifterne i figur 11, 14 og 15.

Figur 16 viser, at der i casekommunerne samlet set er størst plejerelevanterede udgifter til ældre i de særlige boliger for ældre. Denne gruppe af ældre er en smule ældre end beboerne i bofællesskaber. Hertil skal huskes, at disse borgere er blevet anvist til deres bolig, og at dette ikke gør sig gældende for de ældre i bofællesskaber.

De ældre i bofællesskaber har dog valgt at flytte til et bofællesskab, hvilket der må være en årsag til, evt. af helbredsmæssig karakter. Alders- og helbredsforskellene vurderes ikke at være så store i de to boligtyper, at dette forklarer forskellen i udgiftsniveau. Dermed understøttes hypoteserne om lavere offentligt udgiftsniveau i bofællesskaber end i særlige boliger.

Billedet er en smule sværere at tyde for private hjem i forhold til bofællesskaber. Udgiftsniveauet er lavere i private hjem, men de ældre er også væsentligt yngre og ved bedre helbred end de ældre i bofællesskaberne. Hvor meget af forskellene der udgøres af alder og helbred vides ikke.

Note: En kommune har leveret data for private hjem for personer både under og over 50 år. Udgifterne til personlig pleje er antaget kun at tilfalde personer over 50 år.
Kilde: Interview med casekommuner, Fritvalgsdatabasen

Figur 16: Gns. udgift pr. person pr. år brugt på øvrig pleje (kr.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

UDGIFTER TIL TRANSPORT OG FOREKOMST AF NABOHJÆLP

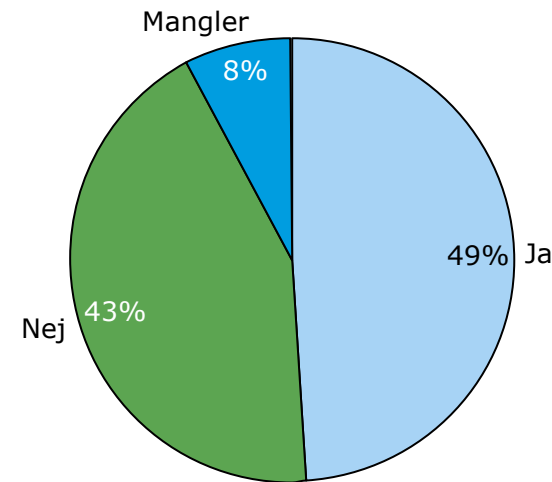
Et andet område, hvor nabohjælp i seniorbofællesskaber kan lede til mindre udgifter, er transport. Hermed forstået at ældre i seniorbofællesskaber får et lift af naboen til forskellige formål og dermed benytter sig af flexkørsel og lignende kørselsordninger i mindre grad.

Figur 17 viser, at beboerne i bofællesskaber i høj grad hjælper hinanden med transport ved at give lift i egen bil. Naboer med bil giver således i høj grad hjælp til naboer uden bil. Dette er også blevet påpeget under interviews.

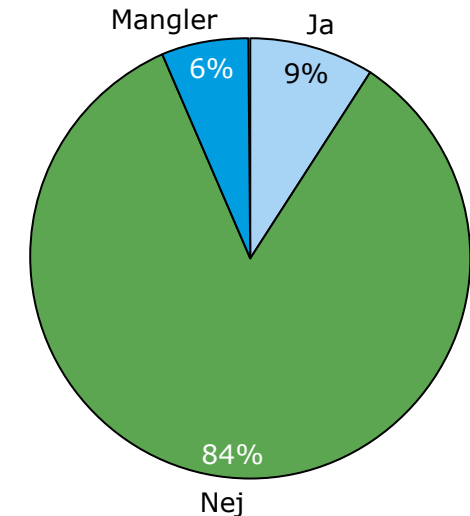
Dette er jf. figur 17 i høj grad lift til andre formål end undersøgelse og behandling ved læge. Det ses nemlig, at der kun er en relativ lav andel, der hjælper naboer med kørsel til undersøgelse, behandling og lignende.

Samlet set giver figurerne et argument for, at udgifter til transport for ældre i seniorbofællesskaber kan være lavere end i andre boligtyper. Figurerne siger dog ikke noget om forekomsten af nabohjælp til kørsel i andre boligtyper.

Lift i egen bil, N=520

Kørsel til undersøgelse, behandling og lign., N=486

Kilde: Det store eksperiment, Max Pedersen

Figur 17: Andel der modtager nabohjælp til transport (pct.)

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

UDGIFTER TIL TRANSPORT FOR HJEMMEPLEJEN MV.

Alt andet lige nedbringes udgifterne til transport for hjemmeplejen og andre servicemedarbejdere, som yder hjælp til de ældre i hjemmet, såfremt de ældre er geografisk samlet. Udover hjemmehjælpen kunne dette f.eks. være ved levering af mad og ved lægebesøg.

De ældre samles geografisk i seniorbofællesskaber men også i mange af de særlige boliger for ældre, som ofte er placeret i klynger. Det må dog alt andet lige må forventes at, der er længere afstand mellem private hjem. Dette bekræftes af opgørelser fra SFI, som viser, at ældre i bofællesskaber i gennemsnit har kortere til indkøbsmuligheder og offentlig transport, hvilket formodes at skyldes nærhed til by.

De interviewede kommuner og interessenter understøtter, at transporten i teorien mindskes, men fremhæver også, at det afhænger af den geografiske spredning af de ældre i kommunen. Denne vil variere mellem by- og landkommuner.

En rapport fra Deloitte (Kortlægning og analyse af befordringsordninger), som undersøger gennemsnitlig afstand kørt i forbindelse med lægebesøg til ældre, viser, ikke overraskende, at afstandene er kortest i bykommuner.

Det bekræftes af de interviewede kommuner, at der er en vis geografisk spredning blandt de ældre borgere uanset by- eller landkommune, men der fremhæves også en tendens til, at de ældre, såfremt de flytter, typisk flytter ind til byområderne.

Udtalelserne understøttes af en rapport fra Danmarks Statistik (65+), som peger på, at hvis ældre på landet flytter, så flytter de til områder med højere befolkningstæthed. Mest normalt er det dog ikke at flytte.

Denne tendens reducerer i sig selv transporten for hjemmehjælpen, og potentialet for yderligere reducere af transportomkostninger ved, at de ældre bor i bofællesskaber vurderes således at være mere begrænset.

7 – KONKLUSIONER

KONKLUSIONER

BOLIGRELATEREDE UDGIFTER

Der var opstillet to hypoteser vedrørende boligrelaterede udgifter. En af hypoteserne bekræftes delvist, mens den anden ikke kan bekræftes.

Hypotese 1 vedrører størrelsen af boligerne i seniorbofællesskaber. Der er en formodning om, at antal kvadratmeter pr. beboer i gennemsnit er lavere for seniorbofællesskaber pga. større fællesarealer. Færre kvadratmeter reducerer boligudgifterne og niveauet af overførsler fra det offentlige i form af boligydelse.

Der er indikationer på, at der i seniorbofællesskaber i gennemsnit er færre kvadratmeter pr. beboere end i private hjem, mens seniorboliger vurderes at have ca. samme størrelse som særlige boliger for ældre. Hypotesen har primært fokus på at sammenligne seniorbofællesskaber med særlige boliger for ældre, da det må forventes, at både bofællesskaber og særlige boliger for ældre er mindre boliger end private hjem. Samlet set vurderes det mest rimeligt ikke at bekræfte hypotesen.

Hypotese 2 siger, at beboerne står for en større andel af driften i bofællesskaber end i andre boligtyper. Denne hypotese har, ligesom hypotese 1, mest fokus på sammenligning med særlige boliger for ældre. Dette skyldes, at ældre i private hjælp står for al drift.

Hypotese 1, færre kvadratmeter pr. person og derfor færre etablerings-, vedligeholdelses- og driftsudgifter **kan ikke bekræftes**

Hypotese 2, driftsopgaver varetages i højere grad af beboerne end af en vicevært, **kan delvist bekræftes**

Hypotesen kan delvist bekræftes, da der er fundet evidens som indikerer, at ældre i bofællesskaber i høj grad varetager opgaver, som i særlige boliger for ældre ville blive varetaget af en vicevært.

Det må dog også fremhæves, at der er forskelle mellem bofællesskaber, og at situationen ikke er undersøgt på samme vis i særlige boliger for ældre.

Sidst skal det bemærkes, at der netto ikke er en forskel i udgifterne for det offentlige i bofællesskaber, da ældre i særlige boliger betaler til viceværten over huslejen.

KONKLUSIONER

PLEJERELATEREDE UDGIFTER

Der var opstillet fire hypoteser vedrørende plejerelaterede udgifter. Der vurderes at være tilstrækkeligt med indikationer til delvist at bekræfte alle hypoteserne men ikke fuldt ud med det nuværende datagrundlag.

Hypotese 1 og 2 siger, at mere aktivitet og lavere grad af ensomhed, hvilket formodes understøttet i bofællesskaber, fører til bedre helbred og et mindre plejebæhov. Data fra casekommunerne viser lavere udgifter i bofællesskaber til alle typer af hjemmepleje end i særlige boliger men højere udgifter end i private hjem. Data dækker et tilfældigt udsnit af de ældre i de pågældende kommuner.

Udgiftsforskellene afspejler fundne aldersforskelle, men aldersforskellene vurderes dog ikke fuldt ud at kunne forklare forskellene i udgiftsniveau. Et højere aktivitetsniveau samt lavere grad af ensomhed i bofællesskaber kan dog kun delvist understøttes.

Hypotese 3 siger, at nabohjælp reducerer behovet for praktisk hjælp. Udgifterne til praktisk hjælp er lavere i bofællesskaber. Hertil findes information, som indikerer, at ældre i bofællesskaber hjælper hinanden, men ikke at man nødvendigvis hjælper hinanden mere end i andre boligtyper.

Hypotese 1, øget aktivitet forbedrer helbredet og mindsker behovet for personlig pleje og praktisk hjælp, **kan delvist bekræftes**

Hypotese 2, lavere forekomst af ensomhed forbedrer livskvaliteten og helbredet og mindsker behovet for personlig pleje og praktisk hjælp, **kan delvist bekræftes**

Hypotese 3, nabohjælp reducerer behovet for praktisk hjælp fra hjemmeplejen, **kan delvist bekræftes**

Hypotese 4, transportbehovet mindskes når ældre samles i bofællesskaber, **kan delvist bekræftes**

Hypotese 4 vedrører transportudgifter og siger, at det at samle de ældre i et bofællesskab, alt andet lige, mindsker transportudgifterne pr. person, såvel transporten for hjemmehjælpere og madservice og kørsel med beboerne. Denne hypotese bekræftes i det omfang, at de ældre alternativt bor geografisk spredt. Dette vurderes kun i nogen grad at være tilfældet.